

Prichádzajú Národné slávnosti chleba

Piešťany sa už onedlho stanú miestom, kde sa vôňa čerstvého chleba spojí s úctou k tradíciám, remeslu i ľudskosti. Prvý ročník Národných slávností chleba sa uskutoční 7. septembra. Podujatie organizuje najstarší slovenský ženský spolok Živena, ktorý už vyše 155 rokov zachováva hodnoty našej kultúry a identity. O tom, prečo si chlieb zaslúži svoje vlastné oslavy, aj o tom, čo všetko čaká návštevníkov, sme sa porozprávali s hlavnou iniciátorkou projektu - Teréziou Pátrovič zo Živeny Piešťany.

Pozvánka: 7. septembra 2025

Začiatok o 14:00 pri Hudobnom pavilóne oproti Kursalónu, Piešťany

1. Čo bolo impulzom pre vznik Národných slávností chleba?

Myšlienka na organizovanie Národných slávností chleba sa vo mne zrodila už pred piatimi rokmi. Chlieb - ako symbol života, domova a spolupatričnosti - si zaslúži svoju vlastnú oslavu. Cítila som, že práve v dnešnej dobe, keď sa často zabúda na korene, hodnoty a úctu k poctivej práci, je dôležité pripomenúť si tento skromný, no nesmierne významný dar - chlieb. A kto iný by mal byť nositeľom tejto myšlienky, ak nie najstarší ženský spolok na Slovensku, ktorý sa od svojho vzniku stará o kultúrne hodnoty a prepája generácie?

Chlieb - ten obyčajný, každodenný, a predsa tak výnimočný - je pre mňa viac než len jedlo. Je to symbol domova, spolupatričnosti, poctivej práce. Vnímam, že dnes sa často vytrácajú hodnoty, ktoré boli pre našich starých rodičov samozrejmosťou. A preto som túžila vytvoriť priestor, kde si ich opäť

pripomenieme.

2. Aký je hlavný cieľ tohto podujatia?

Chceme oživiť v pamäti jeho hlboký symbolický význam – ako obraz ľudskej práce, spolupatričnosti a rodinných tradícií. Chlieb nás sprevádza celým životom, je súčasťou sviatkov, rituálov aj bežných dní. Nesie v sebe nielen chuť domova, ale aj dotyk lásky toho, kto ho s pokorou pripravil pre iného.

Našou túžbou je, aby si ľudia spomenuli, čo pre nás chlieb vždy znamenal – nielen nasýtenie tela, ale aj úctu k zemi, pokoru k životu a spojenie medzi generáciami. Počas slávností chceme priblížiť bohatú históriu a kultúru spojenú s pečením chleba, jeho duchovný, výživový i ekologický rozmer.

3. Aký význam má mať chlieb v dnešnej spoločnosti – nielen ako potravina, ale ako symbol?

V dnešnom svete, kde je všetko rýchlo dostupné a často nadbytočné, zabúdame na pôvod vecí – na ich príbeh, námahu a hodnotu. Chlieb, ktorý máme denne na stole, už mnohí nevnímajú ako výnimočný. A predsa – každý bochník je výsledkom spoločnej práce mnohých ľudí. Je v ňom zem, ktorá dala obilie. Je v ňom práca roľníka, mlynára, pekára. Je v ňom čas, trpezlivosť a ruky, ktoré miesili s vedomím, že tvoria pokrm pre druhého.

Chlieb by mal byť pripomienkou úcty – k pôde, k práci, k tým, ktorí sa starajú o naše každodenné potreby. Je to jednoduchý, tichý, no nesmierne silný symbol. Spája nás všetkých bez rozdielu – bez ohľadu na vieru, pôvod či spoločenské postavenie.

V čase, keď sa veľa plytvá, keď sa veci stávajú samozrejmými, nám chlieb môže pripomenúť, že nič hodnotné nevzniká bez námahy. Učí nás vďačnosti, pokore a spolupatričnosti. Nie je to len jedlo – je to posolstvo. A aj preto si zaslúži našu pozornosť a úctu práve dnes.

4. V minulosti bol chlieb znakom hojnosti alebo naopak nedostatku. Myslíte si, že si ho dnes vážime rovnako ako kedysi?

Žiaľ, mnohí z nás si dnes chlieb nevážia tak, ako kedysi. V minulosti bol chlieb vzácnosťou – krájal sa s úctou, nikdy sa nevyhadzoval. Každý bochník mal svoj príbeh – od zasiateho zrnka po poslednú omrvinku na stole. Dnes ho máme na pulloch v desiatkach podôb, často zabalený v plaste a bez kontextu. Deti už nepoznajú jeho vôňu z domácej pece ani ten pocit, keď chlieb vzniká rukami.

Práve preto sme do programu Národných slávností chleba zaradili prednášku o neplytvaní jedlom – aby sme pripomenuli, že za každým bochníkom je práca mnohých ľudí aj dar prírody, s ktorým by sme mali narábať s rešpektom.

5. V čom môže byť chlieb spojením medzi generáciami - medzi starými rodičmi a deťmi?

Chlieb bol vždy súčasťou každodenného života a práve vďaka tomu spája generácie prirodzene. Mnohí z nás si pamätajú vôňu čerstvého chleba u starých rodičov, domáce pečenie či miesenie cesta v kuchyni. Pre deti sú to nové zážitky, pre staršiu generáciu zas spomienky - a práve v týchto momentoch vzniká dôležité prepojenie.

Na slávnostiach vytvárame priestor, kde sa môžu tieto generácie stretnúť - deti si môžu vyskúšať vlastnoručne miesiť a tvarovať chlieb, počúvať rozprávanie starších o tom, ako sa kedysi pieklo a naučiť sa niečo o tom, čo všetko sa za výrobou chleba skrýva.

Zámerne oslovujeme rôzne vekové skupiny - chceme, aby deti spoznali tradície, rodičia sa možno vrátili do detstva a starí rodičia mohli odovzdať niečo zo svojich skúseností. Veríme, že spoločné zážitky a jednoduché aktivity, ako je pečenie chleba, môžu zblížovať a vytvárať nové spomienky, ktoré budú mať zmysel.

6. Chlieb často reprezentuje poctivú prácu, skromnosť a zdieľanie. Ako tieto hodnoty rezonujú v dnešnej spoločnosti a ako na ne reflektuje spolok Živena?

Sme presvedčení, že tieto hodnoty majú v dnešnej spoločnosti ešte väčší význam ako kedysi. V dobe individualizmu, rýchlosti a konzumnej mentality chceme cez symbol chleba hovoriť o dôležitosti spoločenstva, práce, ktorá má zmysel a schopnosti deliť sa s inými. Spolok Živena vždy stál pri hodnotách rodiny, vzdelania, spolupatričnosti a kultúrnej identity. Chlieb je pre nás výstižným symbolom všetkého, za čím si stojíme.

Chlieb ako symbol poctivej práce, skromnosti a zdieľania nesie hodnoty, ktoré sú v dnešnej spoločnosti stále aktuálne - možno dokonca potrebnšie ako kedysi.

7. Ako môžeme cez chlieb hovoriť aj o sociálnych témach - ako je chudoba, dostupnosť potravín či potravinová bezpečnosť?

Chlieb ako každodenný pokrm je ideálnym prostriedkom na otváranie aj citlivých spoločenských tém - ako sú chudoba, dostupnosť potravín, rastúce životné náklady či potravinová bezpečnosť. Nie pre každého je dnes chlieb samozrejmosťou. Sú medzi nami ľudia, ktorí zápasia s nedostatkom a preto je dôležité, aby sme nezabúdali na solidaritu, zodpovednosť a vedomie spoločnej podpory.

Národné slávnosti chleba chceme využiť aj ako priestor na zamyslenie - nielen nad tým, čo máme na stole, ale aj nad tým, odkiaľ to pochádza a či k tomu má prístup každý. Zameriame sa na tému potravinovej spravodlivosti, podpory lokálnych producentov a rodinných fariem a aj na spomínané plytvanie jedlom. Aj preto bude súčasťou programu prednáška o neplytvaní a detské divadielko, ktoré hravou formou približuje hodnotu chleba najmenším.

8. Vnímate tradičný chlieb ako súčasť nášho nehmotného kultúrneho dedičstva?

Určite áno. Tradičný chlieb, jeho recepty, spôsoby kvasenia, tvarovania či pečenia, ale aj príbehy a zvyky spojené s jeho prípravou - to všetko tvorí súčasť nášho nehmotného kultúrneho dedičstva. Je to vedomosť a skúsenosť, ktorá sa po generácie odovzdávala z matky na dcéru, z babičky na vnučku - niekedy aj bez písaného receptu, iba cez ruky, pamäť a srdce.

Súčasťou tohto dedičstva nie je len samotný výrobok - chlieb, ale celý jeho príbeh: od výberu múky, cez starostlivosť o kvások, až po symboliku prvého krajca, ktorý sa nikdy nekrájal narýchlo a bez úcty. S chlebom sú spojené aj rituály - požehnanie pred krájaním, zvyk položiť chlieb na stôl do kríža, či zvyčajné bozkávanie odrobinky, ktorá spadla na zem.

Tieto hodnoty sa dnes rýchlo vytrácajú, a preto ich chceme na podujatí nielen pripomenúť, ale aj prakticky ukázať. Prezentujeme staré pekárske techniky, regionálne špeciality a tradičné nástroje, ktoré sa kedysi bežne používali v slovenských domácnostiach. Veríme, že práve v návrate k týmto koreňom sa skrýva odpoveď na mnohé výzvy dnešnej doby - od kultúrnej identity až po vzťah k pôde, práci a tradícii.

Chlieb je tichý svedok našich dejín - každodenný, no pritom hlboko symbolický. Preto si zaslúži, aby sme ho chránili nielen ako potravinu, ale aj ako súčasť toho, kým sme.

9. Je toto podujatie jednorazové alebo plánujete tradíciu?

Našou ambíciou je založiť novú tradíciu. Chceme, aby sa Národné slávnosti chleba stali každoročným podujatím v Piešťanoch – miestom, kde sa budeme stretávať, deliť o vedomosti, skúsenosti aj radosť. Veríme, že prvý ročník položí pevný základ pre dlhoročnú a zmysluplnú tradíciu, ktorá si získa svoje pevné miesto v kultúrnom kalendári.

10. Aký program môžu návštevníci očakávať?

Program bude bohatý a rozmanitý. Návštevníci sa môžu tešiť na:

- Ochutnávky chlebov z rôznych regiónov Slovenska.
- Folklórne vystúpenia, koncerty, divadlo a detské aktivity.
- Súťaž o najlepší chlieb, ako aj diskusie o výžive, histórii, tradíciách.
- Stánky lokálnych pekárov.

11. Spolupracujete s pekármi, poľnohospodármi alebo etnológmi?

Áno, spolupracujeme s viacerými pekármi, potravinovými výrobcami, odborníkmi na výživu a etnológmi, ktorí nám pomáhajú vytvoriť obsahovo bohatý, kultúrne hodnotný a zároveň odborný program. Zároveň si veľmi vážime podporu Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, ako aj ďalších odborných inštitúcií a partnerov.

Velkou oporou sú pre nás aj Trnavský samosprávny kraj, Mestské kultúrne stredisko Piešťany a Poľnohospodárske družstvo Bošáca, ktoré sa aktívne podieľajú na organizácii a obsahu slávností. Podakovane patrí samozrejme všetkým ďalším spoločnostiam, ktoré nás podporujú.

Veríme, že 7. septembra v Piešťanoch počas Národných slávností chleba vytvoríme priestor, kde si všetky hodnoty súvisiace s chlebom pripomenieme, a to prostredníctvom vône čerstvého chleba, remeselného umenia, spomienok starších i zvedavosti najmladších. Chceme, aby sa stretli generácie, skúsenosti a príbehy – všetko, čo robí chlieb viac než len potravinou.

Pozývame všetkých - rodiny, deti, starých rodičov, remeselníkov, odborníkov aj návštevníkov, ktorí chcú zažiť niečo skutočné a hodnotné. Príďte s nami vzdať poctu chlebu - ako symbolu tradície, kultúry a každodennej poctivej práce.